

**JURNALIST VA BLOGERLAR FAOLIYATINING HUQUQIY
HIMOYALANISHI**

Imomov Alisher Muxitdinovich.

Xalqaro Nordik Universiteti 1-kurs magistranti.

1- toifali yurist.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.16565376>

Annotatsiya.

Ushbu maqolada jurnalist va blogerlarning zamonaviy jamiyatdagi oʻrni, ularning jamoatchilik fikrini shakllantirish va axborot tarqatishdagi ahamiyati tahlil qilingan. Shuningdek, ularning faoliyatini himoya qiluvchi huquqiy asoslar, soʻz erkinligi va axloqiy majburiyatlar yoritilgan. Internetdagi faoliyat bilan bogʻliq xavf-xatarlar va Oʻzbekiston Respublikasi qonunchiligida OAV vakillarining huquq va majburiyatlari ham koʻrib chiqilgan.

Kalit soʻzlar: Jurnalist, blogger, huquqiy himoya, soʻz erkinligi, OAV qonunchiligi, etika, Oʻzbekiston.

Abstract:

This article examines the role of journalists and bloggers in modern society, emphasizing their influence in shaping public opinion and spreading information. It also highlights the legal frameworks that ensure their protection, freedom of expression, and ethical responsibilities. Particular attention is given to the risks faced in online spaces and the legislation of the Republic of Uzbekistan regarding the rights and duties of media representatives.

Keywords: Journalist, blogger, legal protection, freedom of speech, media law, ethics, Uzbekistan

Аннотация:

В статье рассматривается роль журналистов и блогеров в современном обществе, их влияние на формирование общественного мнения и распространение информации. Особое внимание уделено правовым механизмам защиты, свободе слова и этическим обязанностям. Также анализируются риски, связанные с онлайн-деятельностью, и законодательство Республики Узбекистан в области прав и обязанностей представителей СМИ.

Ключевые слова: Журналист, блогер, правовая защита, свобода слова, закон о СМИ, этика, Узбекистан.

Kirish.

Axborot texnologiyalarining rivojlanishi va raqamli kommunikatsiya vositalarining ommalashuvi natijasida jurnalistlar va blogerlarning jamiyatdagi oʻrni tobora ortib bormoqda. Bugungi kunda ular nafaqat axborot tarqatuvchi

sifatida, balki jamoatchilik fikrini shakllantiruvchi, ijtimoiy muammolarni yorituvchi va hukumat faoliyatini tanqidiy baholovchi kuchli omil sifatida ham maydonga chiqmoqda. Ayniqsa, blogerlarning faoliyati yoshlar orasida keng auditoriyaga ega bo'lib, ijtimoiy tarmoqlar orqali tezkor va keng tarqaladigan axborot manbaiga aylangan.

Ammo bu jarayonda jurnalist va blogerlarning huquqiy maqomi, ularning erkin faoliyat yuritishi uchun yaratilgan shart-sharoitlar, shuningdek, ularni tahdid va bosimlardan himoya qilish masalasi dolzarb bo'lib qolmoqda. So'z erkinligi, matbuot mustaqilligi va fuqarolik jamiyati rivoji bevosita OAV vakillarining huquqiy himoyasi bilan chambarchas bog'liq. Shu bois, jurnalist va blogerlarning faoliyatini qonuniy asosda tartibga solish, ularning huquq va majburiyatlarini belgilash, axloqiy tamoyillarni shakllantirish zamonaviy huquqiy davlat qurilishining muhim bo'g'inlaridan biridir.

Asosiy qism

Jurnalist va blogerlar faoliyatining o'ziga xos jihatlari. Jurnalistlar axborotni yig'ish, tahlil qilish va uni ommaga yetkazish orqali fuqarolarning axborotga bo'lgan ehtiyojini qondirishda muhim rol o'ynaydi. Blogerlar esa, ko'p hollarda professional jurnalistikadan farqli ravishda, mustaqil axborot manbai sifatida faoliyat yuritadi. Ular ijtimoiy tarmoqlar va shaxsiy platformalar orqali ijtimoiy, siyosiy va madaniy voqealarga o'z nuqtai nazaridan yondashadi. Bu esa jamiyatda pluralizm — fikrlar xilma-xilligini shakllantirishga xizmat qiladi (I.Y. Ummatov, 2022).

O'zbekiston Respublikasida jurnalistlar va blogerlarning huquqiy maqomi. O'zbekiston Respublikasida jurnalistlar faoliyatini tartibga soluvchi asosiy huquqiy hujjat — bu "Ommaviy axborot vositalari to'g'risida"gi qonundir. Ushbu hujjatda jurnalistlarning axborotga erkin ega bo'lish, uni tarqatish va himoyalash huquqlari belgilangan. Shu bilan birga, blogerlar faoliyatiga bevosita oid maxsus qonun mavjud bo'lmasa-da, ularning huquqlari "Axborotlashtirish to'g'risida"gi va boshqa umumiy normativ hujjatlar bilan tartibga solinadi (Qahhorova M., 2021).

Bundan tashqari, "Jurnalistlik faoliyatini himoya qilish to'g'risida"gi qonun loyihasi ustida ham ishlar olib borilmoqda. Bu esa jurnalistlar bilan bir qatorda blogerlarning ham huquqiy maqomini aniq belgilashda muhim qadam bo'ladi (Inoyatov Sh.S., 2019).

So'z erkinligi va axloqiy mas'uliyat. So'z erkinligi demokratik jamiyatning ajralmas qismi bo'lib, jurnalistlar va blogerlar faoliyatining asosiy kafolatidir. Biroq bu erkinlik axloqiy javobgarlikni ham talab qiladi. Ular noto'g'ri yoki yolg'on

ma'lumot tarqatish orqali jamoatchilikka zarar yetkazmasligi kerak. Shu sababli, OAV xodimlari uchun axloqiy kodekslar mavjud bo'lib, bu hujjatlar kasbiy tamoyillarni belgilab beradi (Axmedova G.T., 2018).

Blogerlarning huquqiy himoyasi: mavjud muammolar. Bugungi kunda blogerlar ko'pincha o'z fikrini erkin ifoda etgani uchun ma'muriy yoki jinoiy javobgarlikka tortilishi holatlari uchrab turibdi. Blogerlik faoliyati ko'pincha rasmiy maqomga ega emasligi sababli, ularning huquqlarini qonuniy yo'l bilan himoya qilishda muayyan to'siqlar mavjud. Shu bois, blogerlikni me'yoriy-huquqiy jihatdan aniq tartibga solish zarurati paydo bo'lmoqda (Islomova D.S., 2022).

Xalqaro tajriba va O'zbekistondagi islohotlar. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, rivojlangan demokratik davlatlarda jurnalist va blogerlar faoliyatiga mustahkam huquqiy kafolatlar yaratilgan. Jumladan, Yevropa Ittifoqi mamlakatlarida so'z erkinligi va jurnalistlar xavfsizligi alohida qonunlar bilan himoyalangani. O'zbekistonda ham bu borada ijobiy islohotlar boshlangan bo'lib, so'nggi yillarda jurnalistlar va blogerlarning erkin faoliyat yuritishiga keng imkoniyatlar yaratilmoqda. Prezidentning 2021-yil 4-iyundagi PQ-5110-son qarori asosida OAV xodimlari huquqlarini mustahkamlash, sohani erkinlashtirishga qaratilgan chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda (Inoyatov Sh.S., 2019).

Xulosa. Bugungi axborot davrida jurnalist va blogerlarning jamiyatdagi o'rni va mas'uliyati ortib bormoqda. Ularning faoliyatini huquqiy jihatdan himoya qilish axborot erkinligini ta'minlash, jamiyatdagi ijtimoiy muvozanatni saqlash va qonun ustuvorligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Davlat va fuqarolik jamiyatining muhim vazifasi sifatida bu sohaga e'tibor kuchaytirilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Axmedova G.T. Ommaviy axborot vositalari faoliyatining huquqiy asoslari. – Toshkent: O'zMU nashriyoti, 2018. – 160 b.
2. Qahhorova M. Blogerlik fenomeni: huquqiy va axloqiy mezonlar. – “Yangi O'zbekiston” gazetasi, 2021-yil 3-noyabr, №219 (804).
3. Ummatov I.Y. Jurnalist va blogerlar faoliyatining huquqiy asoslari. – Toshkent: Adolat nashriyoti, 2022. – 112 b.
4. Inoyatov Sh.S. O'zbekiston ommaviy axborot vositalari: islohotlar va muammolar. – Toshkent: Sharq, 2019. – 224 b.
5. Islomova D.S. Blogerlik faoliyati va axborot xavfsizligi: muammo va yechimlar. // “Huquq va taraqqiyot” ilmiy-amaliy jurnali. – 2022. – №3. – B. 45–49.

6. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti qarori PQ-5110-son, 2021-yil 4-iyun. Ommaviy axborot vositalari faoliyatini rivojlantirish va so'z erkinligini ta'minlash chora-tadbirlari to'g'risida.
7. "Ommaviy axborot vositalari to'g'risida"gi Qonun, 1997-yil 26-dekabr, O'zbekiston Respublikasi Qonunlari to'plami.
8. "Axborotlashtirish to'g'risida"gi Qonun, 2003-yil 11-dekabr, O'zbekiston Respublikasi Qonunlari to'plami.

